

Motion till riksdagen 2022/23:1041

av **Kalle Olsson och Anna-Caren Sätherberg (båda S)**

Åtgärder för en starkare geografisk representation i riksdagen

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga åtgärder för en starkare geografisk representation i Sveriges riksdag och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Det svenska styrelseskicket utgörs av en representativ demokrati där invånarna vart fjärde år väljer sina representanter till kommun, region och riksdag i allmänna val. För att vara valbar i en kommun eller region måste du vara folkbokförd där. För valda till riksdagen finns ingen motsvarande regel. I riksdagens kammare är emellertid ledamöterna indelade valkretsvis, vilket belyser att riksdagen består av representanter från hela Sverige. Majoriteten av riksdagens mandat fördelas proportionellt mellan landets 29 valkretsar. På så sätt säkerställs att såväl jämtlänningar som stockholmare har valda representanter i den lagstiftande församlingen.

Systemet innebär samtidigt att när de demografiska förhållandena mellan olika delar av landet förändras, förändras också mandatfördelningen mellan valkretsar. Det finns exempelvis i dag tolv färre riksdagsledamöter från norra Sverige jämfört med 1988. Under samma period har Stockholms län och stad fått tolv nya mandat. Denna utveckling kan visserligen sägas vara en ren avspeglning av faktiska demografiska förhållanden, men den är ingalunda oproblematiserad.

Ty risken med en tilltagande storstadskoncentration är att politiska frågor med särskild bäring på mer glest befolkade delar av landet får mindre utrymme i den politiska debatten. Det kan exempelvis handla om frågor som den gröna industriella omställningen, konsekvenserna av ett eftersatt vägunderhåll eller behovet av en rättvis utjämning för att säkerställa kvaliteten på välfärdstjänster.

Vad som dock är än mer allvarligt är att denna utveckling förstärks ytterligare av att allt fler av riksdagens ledamöter inte kommer ifrån den valkrets som de representerar. Vid valet 2022 valdes exempelvis fyra riksdagsledamöter in från de nordligaste länen utan att själva vara skrivna i de aktuella länen. Ledamöterna representerar bara dessa valkretsar på papperet och saknar i övrigt den lokalförankring och de nätverk som är avgörande för att på ett ändamålsenligt sätt representera människor i valkretsen.

Ledamöterna blir i bästa fall ett slags turister i valkretsen, i värsta fall ett för valkretsen bortkastat mandat.

Ofta ges uttryck för känslan att avståndet mellan folk och folkvalda har ökat. I det här fallet är det ingen känsla utan ett faktum. Väljarna i norra Sverige har inte bara över tid tappat riksdagsmandat i Sveriges riksdag – i den krympande skaran av valbara ledamöter är det alltså inte ens alla som faktiskt bor i den valkrets som de representerar. Det är inte konstigt att många upplever detta som ett hån. Risker är uppenbar att tilltron till politiken och det demokratiska systemet ytterligare undergrävs.

Kalle Olsson (S)

Anna-Caren Säterberg (S)